COSTITUZIONE
DELLA
REPUBBLICA ITALIANA

KUSHTETUTA E REPUBLIKES
ITALIANE

ANNIVERSARIO
COSTITUZIONE ITALIANA
La Costituzione italiana. Noi, nero su bianco.

Presidenza del Consiglio dei Ministri

Costituzione della Repubblica Italiana (*articoli 1- 54*)

Si ringraziano Redi Hajdari e Rigersa Shurdi, autori della traduzione e il Comune di Firenze per aver concesso il testo in lingua albanese.

Si ringrazia l'Ambasciata della Repubblica di Albania per la preziosa opera di verifica della presente traduzione.

Kushtetuta italiane është pakti kryesor që lidh qytetarin me shoqërinë dhe institucionet e saj. Ajo ka lindur nga vlerat e demokracisë, antifashizmit, refuzimit të çdo diktature që popujt kanë luftuar, në të gjithë Evropën, me një çmim të lartë sakrificash dhe jeta njerëzish.

Principet ajo që shpreh përfaqësojnë elementin më të larët të kohezionit të popullit tonë dhe pikën e referimit për jetën e përditshme të çdo qytetari.

Qenia si qytetarë, të lindur ose jo në Itali, lind nga identifikimi i thellë me bashkësinë e të drejtave dhe të detyrave që gjenden në Kartën e Republikës. Vlerat themelore të saj aderojnë me deklaratën e të Drejtave të njeriut, e pranuar nga Kombet e Bashkuara dhe të vendosura mbi bazën e bashkëjetesës paqësore ndërmjet popujve. Vlerat që ruajnë të paprekur forcën e tyre akoma sot, pas 60 vjetësh dhe që për këtë arsye fiksojnë në mënyrë të përhershme rregullat e bashkëjetesës civile të cilat të gjithë ne duhet të respektojmë.

Për këtë arsye është e rëndësishme që Kushtetuta të njihet dhe të përfshihet edhe nga ata që duan të bëhen qytetarë italian, me detyra dhe të drejta të plota. Është e vetmja rrugë që duhet ndjekur për të vazhduar jetën në Vendin tonë "të përbashkët" dhe për të forcuar lirinë, demokracinë, drejtësinë sociale, kundra dhunës: katër pikat kryesore të Republikës italiane.

Për këtë arsye, Qeveria ka vendosur të përkthejë dhe të shtypë principet themelore dhe Pjesën e parë të Kushtetutës në nëntë gjuhë të ndryshme, për t'i dhënë mundësi atyre që kanë vendosur të jetojnë në Vendin tonë të njohin përmbajtjen dhe vlerat e atyre ligjeve themelore, për t'i vënë në praktikë çdo ditë me atë ndjenjë përgjegjësie e cila na bën qytetarë të vërtetë.

Ministri
Vannino Chiti

KUSHTETUTA E REPUBLIKES ITALIANE

PARIME THEMELORE

Neni 1

Italia NshtN njN RepublikN demokratike, e bazuar nN punNn.

Sovraniteti i pNrket popullit, qN e ushtron atN nN format dhe brenda kufijve tN KushtetutNs.

Neni 2

Republika njeh dhe garanton tN drejtat e padhunueshme tN njeriut, qoftN si individ, qoftN nN formacionet shoqNrore ku zhvillohet personaliteti i tij dhe kNrkon kryerjen e detyrave tN domosdoshme tN solidaritetit politik, ekonomik e shoqNror.

Neni 3

TN gjithN shtetasit kanN dinjitet shoqNror tN njNjtN dhe janN tN barabartN pNrpara ligjit, pa dallim seksi, race, gjuhe, feje, mendimi politik, kushtesh vetjake e shoqNrore.

EshtN detyrN e Republikes heqja e pengesave tN karakterit ekonomik e shoqNror, tN cilat, duke kufizuar nN praktikN lirinN dhe barazinN e shtetasve, ndalojnN zhvillimin e plotN tN personalitetit njerNzor dhe pjesNmarrjen efektive tN tN gjithN punonjNsve nN organizimin politik, ekonomik e shoqNror tN Vendit.

Neni 4

Republika u njeh tN gjithN qytetarNve tN drejtNn e punNs dhe promovon kushtet qN e bNjnN efektive kNtN tN drejtN.

Γdo qytetar e ka pNr detyrN tN zhvillojN, sipas vetN mundNsive dhe zgjedhjes sN vet, njN veprimtari a njN funksion qN kontribuon nN progresin material apo shpirteror tN shoqNrisN.

Neni 5

Republika, një dhe e pandarë, njeh dhe nxit autonomitë vendore: realizon në shërbimet, që varen nga Shteti, decentralizimin mN tN gjerN administrativ; përshtat parimet dhe metodat e legjislacionit të saj me kërkesat e autonomisë dhe të decentralizimit.

Neni 6

Republika kujdeset me norma tN posaçme pNr minoritetet gjuhNsore.

Neni 7

Shteti dhe Kisha katolike janN, secili nN fushNn e vet, tN pavarura dhe sovrane.

MarrNdhNniet e tyre rregullohen nga Paktet e Lateranos.

Ndryshimet e Pakteve, tN pranuara nga tN dy palNt, nuk kNrkojnN procedurN rishikimi tN KushtetutNs.

Neni 8

TN gjitha besimet fetare janN njNsoj tN barabartaN pNrpara ligjit.

Besimet fetare, tN ndryshme nga ai katolik, kanN tN drejtN tN organizohen sipas statuteve tN veta, pNr aq sa kNto nuk vijnN nN kundNrshtim me rendin juridik italian.

MarrNdhNniet e tyre me shtetin rregullohen me ligj mbi bazNn e marrNveshjeve me pNrfaqNsitN pNrkatNse.

Neni 9

Republika nxit zhvillimin e kulturNs dhe kNrkimin shkencor e teknik.
Ajo kujdeset pNr mjedisin dhe pasuritN historike e artistike tN Kombit.

Neni 10

Rendi juridik italian u pNrshtatet normave tN sN drejtNs ndNrkombNtare pNrgjithNsisht tN pranuara.
Gjendja juridike e shtetasit tN huaj rregullohet me ligj, nN pajtim me normat dhe traktatet ndNrkombNtare.
Shtetasi i huaj, tN cilit nN vendin e vet i ndalohet ushtrimi efektiv i lirive demokratike tN garantuara nga Kushtetuta italiane, ka tN drejtN strehimi nN territorin e RepublikNs, sipas kushteve tN pNrcaktuara me ligj.
Nuk lejohet ekstradimi i shtetasit tN huaj pNr vepra penale politike.

Neni 11

Italia e hedh poshtN luftNn si instrument cNnimi tN lirisN sN popujve tN tjerN dhe si mjet zgjidhjeje tN mosmarrNveshjeve ndNrkombNtare, pranon, nN kushte barazie me shtetet e tjera, kufuzime tN sovranitetit pNr aq sa jane tN nevojshme pNr njN rend qN tN sigurojN paqen dhe drejtNsinN ndNrmjet Kombeve; ajo inkurajon dhe favorizon organizatat ndNrkombetare qN kanN kNtN qNllim.

Neni 12

Flamuri i RepublikNs NshtN tringjyrNshi italian: i gjelbNr, i bardhN dhe i kuq, me tre shirita vertikale me pNrmasa tN bararbarta.

Pjesa e pare.

Te drejtat dhe detyrat e shtetasve

Kreu I
Marredheniet Civile

Neni 13

Liria vetjake nuk mund tN dhunohet.
Nuk lejohet asnjN formN burgosjeje, inspektimi ose kontrolli vetjak dhe as ndonjN kufizim tjetNr i çfardoshNm i lirisN vetjake, pNrveçse me njN akt tN arsyetuar tN autoritetit gjyqesor dhe vetNm nN rastet dhe mNnyrat e parashikuara me ligj.
NN raste tN jashtNzakonshme domosdoshmNrie dhe urgjence, tN pNrmendura shprehimisht nN ligj, autoriteti i sigurimit publik mund tN marrN masa tN pNrkohshme, te tN cilat brenda 48 orNve duhet t'i njoftohen autoritetit gjyqNsor dhe, nN rast se ky nuk i sanksionon brenda 48 oreve pasardhNse, quhen tN shfuqizuara dhe mbeten pa efekt.
NdNshkohet çdo dhunN fizike ose morale ndaj atyre personave, qN sidoqoftN u nNnshtrohen kufizimeve tN lirisN.
Me ligj caktohen kufijtN maksimalN tN paraburgimit.

Neni 14

Banesa nuk mund tN dhunohet.
NN tN nuk mund tN kryhen kontrolle ose bastisje a sekuestrime, pNrveçse nN rastet dhe mNnyrat e pNrcaktuara me ligj, sipas garancive tN parashikuara pNr arsye shNndetNsore dhe tN sigurimit publik ose pNr qNllime ekonomike e fiskale rregullohen me ligje tN posaçme.

Neni 15

Liria dhe fshehtNsia e korrespondencNs dhe e çdo forme

tjetNr komunikimi nuk mund tN dhunohen.

Kufizimi i tyre mund tN bNhet vetNm me njN akt tN autoritetit gjyqNsor me garancitN e pNrcaktuara me ligj.

Neni 16

Γdo shtetas mund tN lNvizN e tN qendrojN lirisht nN çdo pjesN tN territorit kombNtar, me pNrjashtim tN kufizimeve, qN ligji cakton nN pNrgjithNsi pNr shkaqe shNndetNsore ose sigurimi.

Asnje kufizim nuk mund tN vihet duke u nisur nga arsye politike.

Γdo shtetas NshtN i lirN tN dalN nga territori i RepublikNs dhe tN kthehet nN tN, pNrveçse kur ka detyrime ligjore.

Neni 17

Shtetasit kanN tN drejtN tN tubohen paqNsisht dhe pa armN.

PNr tubimet, edhe nN njN vend tN hapur pNr publikun, nuk kNrkohet njoftim paraprak.

PNr tubime nN vende publike duhen njoftuar paraprakisht autoritetet, tN cilat mund t'i ndalojnN vetNm pNr shkaqe tN vNrtetueshme sigurimi ose paprekshmNrie publike.

Neni 18

Shtetasit kanN tN drejtN tN organizohen lirisht, pa autorizim, pNr qNllime qN nuk u ndalohen individeve nga ligji penal.

Ndalohen shoqatat e fshehta dhe ato qN ndjekin, qoftN edhe tNrthorazi, synime politike nNpNrmjet organizimeve tN natyrNs ushtarake.

Neni 19

TN gjithN kanN tN drejtN tN manifestojnN lirisht besimin e vet fetar nN çfardo forme, individuale ose kolektive, ta propagandojnN atN dhe tN ushtrojnN kultin pNrkatNs privatisht a publikisht, me kusht qN tN mos jenN rite nN kundNrshtim me moralin shoqNror.

Neni 20

Karakteri kishtar dhe qNllimi fetar ose i kultit i njN shoqate a institucioni nuk mund tN jenN shkak pNr kufizime tN posaçme legjislative, por dhe as pNr barra tN posaçme fiskale pNr kostitucionin e saj, aftNsinN juridike dhe çdo forme tN veprimtarisN.

Neni 21

TN gjithN kanN tN drejtN tN shprehin lirisht mendimin e vet me fjalN, me shkrim dhe me çdo mjet tjetNr pNrhapjeje.

Shtypi nuk mund t'u nNnshtrohet autorizimeve ose censurave.

Mund tN kryhet sekuestrim vetNm nN njN akt tN arsyetuar tN autoritetit gjyqNsor nN rast krimesh, pNr tN cilat ligji pNr shtypin e autorizon atN shprehimisht, ose nN rastin e shkeljes sN normave qN vetN ligji parashikon pNr pNrcaktimin e pNrgjegjNsve.

NN raste tN tilla, kur ka urgjencN tN domosdoshme dhe nuk NshtN e mundur ndNrhyrja nN kohN e autoritetit gjyqNsor, sekuestrimi i shtypit periodik mund tN kryhet nga oficerN tN policisN gjyqNsore, tN cilNt menjNherN, dhe gjithmonN brenda 24 orNve, duhet tN bNjnN denoncimin nN autoritetin gjyqNsor. NN rast se ky i fundit nuk sanksionon atN brenda 24 oreve pasardhNse, sekuestrimi konsiderohet i shfuqizuar dhe pa kurrfarN efekti.

Ligji mund tN vendosN, me norma tN karakterit tN pNrgjithshNm, qN tN bNhen publike mjetet e financimit tN shtypit periodik.

Ndalohen botimet me shtyp, shfaqjet dhe tN gjitha manifestimet e tjera nN kundNrshtim me moralin shoqNror. Ligji cakton masat e pNrshtatshme pNr

parandalimin dhe ndNshkimin e shkeljeve.

Neni 22

Askujt nuk mund t'i hiqen, pNr shkaqe politike, kapaciteti juridik, shtetNsia, emri.

Neni 23

AsnjN detyrim personal ose pasuror nuk mund tN ventoset, veçse nN bazN tN ligjit.

Neni 24

TN gjithN mund t'i drejtohen gjykatNs pNr mbrojtjen e tN drejtave dhe interesave tN tyre tN ligjshme.

Mbrojtja NshtN njN e drejtN qN nuk mund tN dhunohet nN asnjN gjendje e fazN tN procesit.

Personat qN nuk janN nN gjendje, u sigurohen, me institutet e posaçme, mjetet pNr tN vepruar dhe pNr t'u mbrojtur pNrpara çdo jurisdiksioni.

Ligji pNrcakton kushtet dhe mNnyrat pNr ndreqjen e gabimeve gjyqNsore.

Neni 25

Askujt nuk mund t'i ndryshohet gjyqtari i natyrshNm i paracaktuar me ligj.

Askush nuk mund tN denohet, veçse nN baze tN njN ligji, qN tN ketN hyrN nN fuqi pNrpara kryrjes sN veprNs.

Askush nuk mund t'u nNnshtrohet masave tN sigurimit, veçse nN rastet e parashikuara nN ligj.

Neni 26

Ekstradimi i shtetasit mund tN lejohet vetNm nNse NshtN i parashikuar shprehimisht nN konventat ndNrkombNtare.

Ekstradimi nuk mund tN lejohet nN asnjN rast pNr vepra penale politike.

Neni 27

PNrgjegjesia penale NshtN vetjake.

I pandehuri nuk konsiderohet fajtor deri nN dNnimin pNrfundimtar.

DNnimet nuk mund tN jenN trajtime nN kundNrshtim me ndjenjat njerNzore dhe duhet tN synojnN nN riedukimin e tN dNnuarit.

Nuk lejohet dNnimi me vdekje.

Neni 28

FunksionarNt dhe nNpunNsit e Shtetit dhe tN institucioneve publike janN pNrgjegjNs drejtpNrsNdrejti, sipas ligjeve penale, civile dhe administrative, pNr veprimet e kryera duke shkelur tN drejtat.

NN raste tN tilla pNrgjegjNsia civile shtrihet te Shteti dhe tek institucionet publike.

Kreu II
Marredheniet Etiko- Shoqerore

Neni 29

Republika njeh tN drejtat e familjes si shoqNri natyrore e bazuar nN martesNn.

Martesa rregullohet mbi bazNn e barazisN morale e juridike tN bashkNshortNve, brenda kufijve tN caktuar me ligj per garantimin e unitetit familjar.

Neni 30

EshtN detyrN dhe e drejtN e prindNrve mbajtja, arsimimi dhe edukimi i fNmijNve, edhe kur kanN lindur jashtN martesNs.

NN rastet e pazotNsisN sN prindNrve, ligji do tN pNrcaktojN mNnyrat se si do

tN kryhen detyrat qN u ngarkohen atyre.
Ligji u siguron fNmijNve tN lindur jashte marteses çdo mbrojtje juridike e shoqNrore, nN pajtim me tN drejtat e anNtarNve tN familjes sN ligjshme.
Ligji pNrcakton normat dhe kufijtN pNr kNrkimin e atNsisN.

Neni 31

Republika lehtNson me masa ekonomike dhe pNrkujdesje tN tjera krijimin e familjes dhe plotNsimin e detyrave pNrkatNse, me njN vNmendje tN veçantN pNr familjet e mNdha.
Ajo mbron nNnNn, fNmijNt dhe tN rinjte, duke favorizuar institutet e nevojshme pNr kNtN qNllim.

Neni 32

Republika kujdeset pNr shNndetin si njN e drejtN themelore e individit dhe e interesit tN kolektivitetit, dhe garanton mjekime falas pNr tN skamurit. Askush nuk mund tN detyrohet pNr njN trajtim shNndetNsor tN pNrcaktuar, veçse me dispozitN ligjore. Ligji nN asnjN rast nuk mund tN shkelN kufijtN qN imponon respekti pNr njeriun.

Neni 33

Arti dhe shkenca janN tN lirN dhe i lirN NshtN mNsimi i tyre.
Republika cakton normat e pNrgjithshme pNr arsimin dhe krijon shkolla shtetNrore pNr tN gjitha rendet dhe shkallNt. Institucionet dhe privatNt kanN tN drejtN tN krijojnN shkolla dhe institute edukimi, pa shpenzime pNr Shtetin.
Ligji, nN pNrcaktimin e tN drejtave dhe detyrimeve tN shkollave shtetNrore qN kNrkojnN status tN barabartN, duhet t'u sigurojN atyre siguri tN plotN dhe nxNnNsve tN tyre njN trajtim shkollor tN barazvlefshNm nN atN tN nxNnNsve tN shkollave shtetNrore.
EshtN i detyrueshNm njN provim shtetNror pNr pranimin nN shkollat e çfardo rendi dhe shkalle ose pNr pNrfundimin e tyre dhe pNrmirNsimin nN ushtrimin e profesionit. Institucionet e kulturNs sN lartN, universitetet dhe akademitN, kanN tN drejtN tN vendosin vetN njN rend autonomie brenda kufijve tN pNrcaktuara nga ligjet e Shtetit.

Neni 34

Shkolla NshtN e hapur pNr tN gjithN.
Arsimi i ulNt, i dhNnN tN paktNn pNr tetN vjet, NshtN i detyrueshNm dhe falas.
Ata qN janN tN aftN dhe qN e meritojnN, edhe pse nuk i kanN mundNsitN, kanN tN drejtN tN arrijnN shkallNt mN tN larta tN studimeve.

Kreu III
Raporti ekonomik

Neni 35

Republika kontrollon punNn nN tN gjitha format e aplikimet e saj.
Kuron formimin dhe rritjen profesionale tN punNtorve. Nxit dhe favorizon marrNveshjet dhe organizmat ndNrkombNtare, qN kNrkojnN tN bNjnN tN njohur dhe tN rregullojnN tN drejtat e punes. Njeh lirinN e emigrazionit, sipas detyrimeve tN vendosura nga ligjN nN interesin e pNrgjthshem dhe kontrollon punNn e italianNve jashtN.

Neni 36

PunNtori ka tN drejtNn e njN pagese nN pNrpjestim me kualitetin dhe sasinN e punNs sN tij dhe nN çdo rast e mjaftueshme pNr t'i siguruar vetes dhe

familjes sN tij njN eksistencN tN lirN e me dinjitet. Maksimumi i orNve tN punNs ditore NshtN i pNrcaktuar me ligj. PunNtori ka tN drejtNn e pushimit javor dhe tN pushimeve vjetore tN paguara, nga tN cilat nuk mund tN heqN dorN.

Neni 37

Gruaja qN punon, ka tN njNjtat tN drejta dhe, nN barazi pune, tN njNjtNn pagN qN kanN edhe punNtorNt. Kushtet e punNs duhet tN lejojnN pNrmbushjen e funksionit esencial familjar tN saj si dhe sigurimin pNr fNmijNn dhe nNnNn dhe njN mbrojtje tN pNrshtatNshme e speciale.

Ligji stabilizon limitin minimal tN moshNs pNr punN tN paguar.

Republika kontrollon punNn e tN miturve me norma specifike dhe u garanton atyre nN punNn e barabartN, tN drejtNn e barazisN sN pagNs.

Neni 38

Гdo shtetas, i pa aftN pNr punN dhe pa mjetet e nevojshme pNr tN jetuar, e ka tN drejtNn pNr mbajtjen dhe asistencNn shoqNrore.

PunonjNsit kanN tN drejtN qN tN parashikohen dhe tN sigurohen me mjete tN pNrshtatshme pNr kNrkesat e tyre jetike nN rast fatkeqesie, sNmundjeje, invaliditeti dhe pleqNrie, papunNsie tN pa vullnetNshme.

TN paaftNt dhe tN gjymtuarit kane tN drejtN per edukimin dhe pNrgatitjen profesionale.

PNr detyrat e parashikuara nN kNtN nen pNrkujdesen organe dhe institutet tN ngritura ose tN integruara nga Shteti.

Asistenca private NshtN e lirN.

Neni 39

Organizimi sindikal NshtN i lirN.

Sindikatave nuk mund t'u caktohet asnjN detyrim, pNrveç regjistrimit tN tyre pranN zyrave lokale a qendrore, sipas normave tN ligjit.

Kusht pNr regjistrimin NshtN qN statutet e sindikatave tN sanksionojnN njN rregullim tN brendshNm mbi baza demokratike.

Sindikatat e regjistruara kanN personalitet juridik. TN pNrfaqNsuara si njN trup i vetNm nN pNrpjesNtim me anNtaret e tyre, ato mund tN nNnshkruajnN kontrata kolektive pune tN detyrueshme pNr tN gjithN pjesNtarNt e kategorive, tN cilave u referohet kontrata.

Neni 40

E drejta pNr grevN ushtrohet nN kuadrin e ligjeve qN e rregullojnN.

Neni 41

Nisma ekonomike private NshtN e lirN.

Ajo nuk mund tN zhvillohet nN kundNrshtim me dobinN shoqNrore ose nN mNnyrN qN i sjell dNm sigurisN, lirisN, dinjitetit njerNzor.

Ligji pNrcakton programet dhe kontrollet e duhura, qN veprimtaria ekonomike publike e private tN mund tN drejtohet e tN bashkNrendohet pNr qNllime shoqNrore.

Neni 42

Prona NshtN publike ose private. PasuritN ekonomike u pNrkasin Shtetit, institucioneve ose privatNve.

Prona private njihet dhe garantohet nga ligji, i cili pNrcakton mNnyrat e fitimit tN saj, tN gNzimit tN tyre dhe kufitN, me qNllim qN tN sigurohet funksioni i saj shoqNror dhe qN ajo tN bNhet e arritshme pNr tN gjithN.

Prona private mund tN shpronNsohet pNr shkaqe tN interesit tN pNrgjithshNm, nN rastet e parashikuara nga ligji dhe kundrejt shpNrblimit.

Ligji pNrcakton normat dhe kufijtN e trashNgimisN ligjore e me testament dhe tN drejtat e Shtetit mbi trashNgimitN.

Neni 43

PNr synime tN njN dobie tN pNrgjithshme ligji mund tN rezervojN qN nN fillim ose tN kalojN, me anN shpronNsimi dhe kundrejt shpNrblimit, nN dobi tN Shtetit, tN institucioneve publike ose tN bashkNsive punonjNsish ose pNrdoruesish, ndNrmarrje tN caktuara ose kategori ndNrmarrjesh, qN kanN tN bNjnN me shNrbime publike thelbesore ose me burime energjie a me situatN monopoli, nN tN cilat tN mbizotNrojN interesi i pNrgjithshNm.

Neni 44

Me qNllim qN tN arrihet shfrytezimi racional i tokNs dhe tN vendosen marrNdhNnie tN drejta shoqNrore, ligji i imponon detyrime pronNs private mbi tokNn. Cakton kufij pNr shtrirjen e saj sipas krahinave dhe zonave bujqNsore, inkurajon dhe imponon bonifikimin e tokave, shndNrrimin e latifondeve dhe rimNkNmbjen e njNsive prodhuese; ndihmon pronNn e vogNl dhe tN mesme.

Ligji pNrcakton masa nN favor tN zonave malore.

Neni 45

Republika njeh funksionin shoqNror tN koopermit me karakter ndihme tN ndNrsjelltN dhe pa synime spekullimi privat. Ligji inkurajon dhe favorizon rritjen e tij me mjetet mN tN pNrshtatshme dhe verifikon, me kontrollet e duhura, karakterin dhe qNllimet e tij.

Ligji parashikon masa pNr mbrojtjen dhe zhvillimin e artizanatit.

Neni 46

Me synimin e ngritjes ekonomike e shoqNrore tN punNs dhe nN harmoni me kNrkesat e prodhimit, Republika njeh tN drejtNn e punonjNsve pNr tN bashkNpunuar, nN mNnyrat dhe nN kufijtN e caktuar nga ligji, nN administrimin e ndNrmarrjeve.

Neni 47

Republika inkurajon dhe mbron kursimet nN tN gjitha format e tyre; disiplinon, bashkNrendon dhe kontrollon ushtrimin e kreditit.

Ajo favorizon pNrdorimin e kursimeve popullore pNr pronNsinN mbi banesNn, pNr pronNsine e drejtpNrdrejtN nN bujqNsi dhe pNr investimin aksionar tN drejtpNrdrejtN dhe tN tNrthortN nN komplekset e mNdha prodhuese tN vendit.

Kreu IV

MarrNdhNniet politike

Neni 48

JanN zgjedhNs tN gjithN shtetasit, burra e gra, qN kanN mbushur moshNn madhore.

Vota NshtN vetjake dhe e barabartN, e lirN dhe e fshehtN. Ushtrimi i saj NshtN detyrN qytetare.

Ligji rregullon kushtet dhe menyrat per te ushtruar te drejten e votes qytetaret me banim jashte shtetit dhe siguron efektshmerine. Per kete eshte krijuar nje zone elektorale jashte shtetit per zgjedhjet parlamentare, se ciles i caktohet numri i vendeve te vendosura nga normat kushtetuese dhe sipas kritereve te percaktuara nga ligji.

E drejta e votNs nuk mund tN kufizohet, veçse pNr pazotNsi civile ose si pasojN e njN vendimi penal tN formNs sN prerN dhe nN rastet e padenjNsisN morale tN pNrcaktuara me ligj.

Neni 49

TN gjithN shtetasit kanN tN drejtN tN organizohen lirisht nN parti pNr tN kontribuar me metoda demokratike nN pNrcaktimin e politikNs kombNtare.

Neni 50

TN gjithN shtetasit mund t'u drejtojnN peticione Parlamentit dhe Senatit pNr tN kNrkuar masa legjislative ose pNr tN parashtruar nevoja tN pNrbashkNta.

Neni 51

TN gjithN shtatasit tN tN dy sekseve mund tN marrin pjesN nN poste publike ose nN funksione tN zgjedhshme nN kushte barazie, sipas kNrkesave tN percaktuara me ligj. Dhe per kete qellim Republika nxit masa te posaçme per mundesi te barabarta mes grave dhe burrave.

Ligji mundet, pNr pranimin nN postet publike dhe nN funksione tN zgjedhshme, tN barazojN me shtetasit vendas italianNt, qN nuk i pNrkasin RepublikNs.

Kushdo qN NshtN caktuar nN funksione publike tN zgjedhshme, ka tN drejtN tN disponojN kohNn e nevojshme pNr kryerjen e tyre dhe tN ruajN vendin e tij tN punNs.

Neni 52

Mbrojtja e Atdheut NshtN detyrN e shenjtN e shtetasit. ShNrbimi ushtarak NshtN i detyrueshem nN kufijte dhe mNnyrat e pNrcaktuara me ligj. Kryerja e tij nuk paragjykon pozitNn nN punN tN shtetasit, as ushtrimin e tN drejtave politike.

Organizimi i Forcave tN Armatosura i pNrgjigjet frymNs demokratike tN RepublikNs.

Neni 53

TN gjithN kanN pNr detyrN tN kontribuojnN nN shpenzimet publike sipas aftNsisN sN tyre kontribuese.

Sistemi fiskal ndNrtohet me kritere progresiviteti.

Neni 54

TN gjithN shtetasit kanN pNr detyrN tN jenN besnikN ndaj RepublikNs dhe tN respektojnN KushtetutNn dhe ligjet.

Shtetasit, tN cilNve u janN besuar funksione publike, kanN pNr detyrN t'i kryejnN me disiplinN dhe nder, duke bNrN betimin nN rastet e pNrcaktuara me ligj.